

ประโยค ป.ธ. ๗
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๐

๑. ยี่ หิ สมยี่ ภควา พุรหุมชาลาทีสุ สุตตุนตานี เทเสตี
อจจนุตเมว ตั้ สมยี่ กรุณาวิหาเรน วิหาสี ๗ ตสุมมา ตตตุดโชตนตถั
ตตุด อูปโยคนิทูเทโส กโต ๗ อภิธมเม จ อธิกรณตุโถ ภาวเน
ภาวลภขณตุโถ จ สมภวติ ๗ อธิกรณั หิ กาลตุโถ สมุหตุโถ จ สมโย
ตตุด วุตตานั ผสสุธาธิธมมานั ขณสมวายเหตุสขุชาตสสุ สมยสสุ ภาวเน
เตสั ภาวโถ ลภขยิตี ๗ ตสุมมา ตตตุดโชตนตถั ตตุด ภูมมวจเนน นิตูเทโส
กโต ๗ อธิ ปน เหตุอตุโถ กรณตุโถ จ สมภวติ ๗ โย หิ โส
สิภขาปทปปลณตุติสมโย สาริปุตุตาทีหิ ทูวิญญะโย เตน สมยเนน เหตุภูเตน
กรณภูเตน จ สิภขาปทานิ ปลณยาปยนุโต สิภขาปทปปลณตุติเหตุลจ
อเวภขมานโถ ภควา ตตุด ตตุด วิหาสี ๗ ตสุมมา ตตตุดโชตนตถั อธิ
กรณวจเนน นิตูเทโส กโตติ เวทิตพุโพ ๗ โหติ เจตถ

อูปโยเคน ภูมเมน ตั้ ตั้ อตุถมเวภขย

อณตุตุต สมโย วุตโต กรณเนน โส อธิธาติ ๗

โปราณา ปน วณณยนุติ ตั้ สมยนุติ วา ตสุมมี สมยเอติ วา เตน
สมยเนาติ วา อภิตาปมตุตเกโท เอส สพุพตุถ ภูมมเมว อตุโถติ ๗
ตสุมมา เตสั ลภขยิธา เตน สมยเนาติ วุตเตปี ตสุมมี สมยเอติ อตุโถ
เวทิตพุโพ ๗

๒. อสุโสสี โข เวรณโซ พุราหุมโณติ อสุโสสีติ สุนิ อูปลภ
โสตทวารสมปตุตวจนนิกุโฆसानุสारेณ อณญาสิ ๗ โขติ ปทปุรณ-
มตุเต อวธารณตุเถ วา นิปาโต ๗ ตตุด อวธารณตุเถณ อสุโสสีเอว
นาสสุ โภจิ สวณนุตราโย อโหสีติ อยมตุโถ เวทิตพุโพ ๗ ปทปุรณ
ปทพยุชณสนิสิฏฐตามตุตเมว ๗ เวรณชาัย ชาโต เวรณโซ ๗ เวรณชาัย

ภโว เวรณโซ ๗ เวรณชา วา อสุส นีวาโสติ เวรณโซ ๗ มาดาปีตฺหิ
 กตนามวเสน ปนายิ อุตโยติ วุจฺจติ ๗ พุรหุมิ อณฺตีติ พุราหุมนิ ๗
 มนฺเต สขฺฌายตีติ อตุโถ ๗ อิทเมว हि ชาติพุราหุมนานิ นินฺรุตฺติวจนํ ๗
 อริยา ปน พาหิตปาปตฺตา พุราหุมนชาติ วุจฺจนฺติ ๗

อิทานิ ยมตฺถิ เวรณโซ พุราหุมนิ อสุโสสิ ตํ ปกาเสนฺโต
 สมฺโน ขลฺ โภ โคตโมติอาทิมาห ๗ ตตฺถ สมิตปาปตฺตา สมฺโนติ
 เวทิตพุโพ ๗ วุตฺตํ เหนฺติ พาหิตปาปติ พุราหุมนิ สมิตตฺตา สมฺโนติ
 วุจฺจตีติ ๗ ภควา จ อนุตฺตเรน อริยมกุเคน สมิตปาโป ๗ เตนฺสฺส
 ยถากุจฺจกฺุณาริคมตฺตํ นามํ ยทิทํ สมฺโนติ ๗ ขลฺุติ อนุสฺสวตฺถ นิปาโต ๗
 โภติ พุราหุมนชาติกานํ ชาติสฺมุทาคตํ อาลปนมตฺตํ ๗ วุตฺตมฺปิ เหนฺติ
 โภวาทิ นาม โส โหติ สเว โหติ สกิลฺยจโนติ ๗ โคตโมติ ภควนฺตํ
 โคตฺตวเสน ปรีกิตฺเตติ ๗ ตสฺมา สมฺโน ขลฺ โภ โคตโมติ เอตฺถ
 สมฺโน กิร โภ โคตมโคตฺโตติ เอวมตฺโถ ทฺฐจฺพุโพ ๗ สกฺยปฺตฺโตติ
 อิทํ ปน ภควโต อุจฺจากุลปรีตีปนํ ๗ สกฺยกุลลา ปพฺพชิตฺติ สทฺธา-
 ปพฺพชิตภาวปรีตีปนํ ๗ เกนจิ ปารีชฺฌณฺเณ อนภิกฺุโต อปรีกฺุชฺฌเณ ตํ กุลํ
 ปหาย สทฺธาย ปพฺพชิตฺติ วุตฺตํ โหติ ๗ ตโต ปรี วุตฺตตฺถเมว ๗

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๗

แปล มครเป็นไทย

๑. จริงอยู่ พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงแสดงพระสูตรทั้งหลายในบรรดาพระสูตรมีพรหมชาลสูตรเป็นต้น ในสมัยใด ก็เสด็จประทับอยู่ด้วยธรรมเครื่องอยู่คือพระกรุณา ในสมัยนั้น โดยตลอดเลยทีเดียว ฯ เพราะฉะนั้น เพื่อความกระจำงัดแห่งอรรถนั้น ท่านพระอานนท์เถระ จึงกระทำนิเทศด้วยทศยาวิภัตติ ในพระสูตรเหล่านั้น ฯ ส่วนอรรถที่เป็นอริกณะ และอรรถ ที่กำหนดภาวะด้วยภาวะ ย่อมสำเร็จในพระอภิธรรม ฯ ก็ สมยศัพท์ที่มีกาลเป็นอรรถก็ดี มีสมุหะ (การประชุม) เป็นอรรถก็ดี เป็นอริกณะแห่งธรรมทั้งหลาย มีผัสสะเป็นต้น ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้แล้วในพระสูตรและพระอภิธรรมเหล่านั้น ภาวะแห่งธรรมมีผัสสะเป็นต้นเหล่านั้น ท่านพระอานนท์เถระกำหนดด้วยภาวะแห่งสมัยกล่าวคือขณะ สมวาเย (ความพร้อมเพรียง) และเหตุ ฯ เพราะฉะนั้น เพื่อความกระจำงัดแห่งอรรถนั้น ท่านพระอานนท์เถระจึงกระทำนิเทศด้วยสัตตมีวิภัตติ ในพระอภิธรรมนั้น ฯ ส่วนสมยศัพท์ ที่มีเหตุเป็นอรรถ และมีกณะเป็นอรรถ ย่อมสำเร็จในพระวินัยนี้ ฯ จริงอยู่ สมัยที่ทรงบัญญัติสิกขาบทนั้นใด พระเถระทั้งหลายมีพระสารีบุตรเถระเป็นต้นก็รู้ได้ยาก พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อจะทรงบัญญัติสิกขาบททั้งหลายโดยสมัยนั้นที่เป็นเหตุและที่เป็นกณะ และเมื่อทรงพิจารณาเหตุแห่งการบัญญัติสิกขาบท จึงเสด็จประทับอยู่ในสถานที่นั้น ฯ เพราะฉะนั้น เพื่อความกระจำงัดแห่งอรรถนั้น พึงทราบว่ ในพระวินัยนี้ ท่านพระอุบาลีเถระกระทำนิเทศด้วยตติยาวิภัตติ ฯ อนึ่ง ในเรื่องนี้ มีคาถาประมวลใจความดังต่อไปนี้ว่า

ท่านพระอานนท์พิจารณาอรรถนั้น ฯ แล้ว กล่าว
สมยศัพท์ไว้ในพระสูตรด้วยทศยาวิภัตติในพระอภิธรรม
ด้วยสัตตมีวิภัตติ แต่ในพระวินัยนี้ ท่านพระอุบาลี
เถระกล่าวไว้ด้วยตติยาวิภัตติอย่างเดียว ฯ

ส่วนท่านพระโหราณาจารย์ทั้งหลายพรรณนาไว้ว่า ความแตกต่างระหว่างคำว่า **ตัมสมย** ก็ดี **ตสุมี สมเย** ก็ดี **เตน สมเยน** ก็ดี แปรลกกันแต่เพียงถ้อยคำเท่านั้น ใจความในทุก ๆ บท ก็คงเป็น สัตตผู้มีวิฤตตินั้นเอง ๆ เพราะฉะนั้น โศยมติของพระโหราณาจารย์เหล่านั้น แม้เมื่อกล่าวไว้ว่า **เตน สมเยน** ก็พึงทราบความว่า **ตสุมี สมเย** ๆ

๒. บทว่า **อสุโสติ** ในคำว่า **อสุโสติ โข เรวณฺช พฺราหฺมโณ** มีความว่า ฟังมาแล้ว คือเข้าไปได้แล้ว ได้แก่ ได้ทราบแล้วตามเสียงคำรำลือที่กระทบโสตทวาร ๆ ศัพท์ว่า **โข** เป็นนิบาต ลงในอรรถสักว่าเป็นปทปุระณะ หรือในอรรถอวชาธนะ ๆ ในอรรถทั้งสองนั้น ด้วย **โข** ศัพท์ อันมีอวชาธนะเป็นอรรถ ฟังทราบความนี้ว่า เรวณฺชพราหมณ์ ได้ฟังแล้วจริง ๆ อันตรายแห่งการฟังอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ได้มีแก่เรวณฺชพราหมณ์นั้น ๆ ด้วย **โข** ศัพท์ที่เป็นปทปุระณะ ฟังทราบว่าเป็นเพียงความสละสลวยแห่งบทและพยัญชนะเท่านั้น ๆ พราหมณ์ ผู้เกิดแล้วในเมืองเรวณฺชา ชื่อว่าเรวณฺชะ ๆ พราหมณ์มีในเมืองเรวณฺชา ชื่อว่าเรวณฺชะ ๆ อีกอย่างหนึ่ง เมืองเรวณฺชา เป็นที่อยู่ของพราหมณ์นั้น เหตุนั้น พราหมณ์นั้น จึงชื่อว่า เรวณฺชะ ๆ แต่พราหมณ์นี้ ชาวเมืองเรียกกันว่า อุทัย ตามชื่อที่พ่อแม่ตั้งให้ ๆ ผู้ใด ย่อมท่องบ่นพระเวท อธิบายว่า ย่อมสาธยายมนต์ทั้งหลาย เหตุนั้น ผู้นั้นชื่อว่าพราหมณ์ ๆ จริงอยู่ คำนี้เอง เป็นคำเรียกผู้เป็นพราหมณ์โดยกำเนิด ๆ ส่วนพระอริยเจ้าทั้งหลาย ท่านเรียกว่าพราหมณ์ เพราะลอบบาปได้แล้ว ๆ

บัดนี้ เมื่อจะประกาศเรื่องเรวณฺชพราหมณ์ได้ฟังแล้ว ท่านพระอุบาลีเถระจึงกล่าวว่า **สมโณ ขลุ โภ โคตโม** เป็นอาทิ ๆ ในคำนั้น บัณฑิตพึงทราบว่าเป็นพระผู้มีพระภาคเจ้า ชื่อว่าสมณะ เพราะมีบาปอันสงบแล้ว ๆ ข้อนี้ สมจริงดังที่ตรัสไว้ว่า เราเรียกบุคคลว่าพราหมณ์ เพราะลอบบาปได้แล้ว เรียกว่าสมณะ เพราะมีบาปอันสงบแล้ว ๆ ก็พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงสงบบาปได้แล้วด้วยอริยมรรคอันยอดเยี่ยม ๆ เพราะฉะนั้น พระนามว่าสมณะ นี้ จึงเป็นพระนามที่พระองค์ทรงได้แล้วด้วยพระคุณตามเป็นจริง ๆ ศัพท์ว่า **ขลุ** เป็นนิบาต

ลงในอรรถว่าฟังมา ๆ คำว่า โภ เป็นเพียงคำเรียกซึ่งสำเร็จพร้อมโดยกำเนิด
ของบุคคลผู้มีกำเนิดเป็นพราหมณ์ ๆ แม้ข้อนี้ ก็สมจริงดังที่ตรัสไว้ว่า ผู้ที่
ยอมชื่อว่าโภวาทิ ผู้ที่นั่นแล ยังมีกิเลสเป็นเครื่องกังวล ๆ เจริญพราหมณ์
เรียกพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยอำนาจโคตรว่า โคตมะ ๆ เพราะฉะนั้น ในคำว่า
สมโณ ขลุ โภ โคตโม นี้ ฟังเห็นความอย่างนี้ว่า ได้ยินว่า พระสมณะ โคตม
โคตร ผู้เจริญ ๆ ส่วนคำว่า สกยปุตุโต นี้ แสดงถึงตระกูลอันสูงส่งของพระผู้มี
พระภาคเจ้า ๆ คำว่า สกยกุลลา ปพฺพชิตो แสดงชัดถึงภาวะที่พระผู้มีพระภาค
เจ้าทรงผนวชด้วยศรัทธา ๆ มีคำอธิบายว่า พระองค์มิได้ถูกความเสื่อมอะไร ๆ
ครอบงำ ทรงสละตระกูลนั้นทั้งที่ยังไม่เสื่อมเลย แล้วทรงผนวชด้วยศรัทธา ๆ
คำอื่นจากนั้น มีใจความดังกล่าวไว้แล้วนั้นแล ๆ